

ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ЧИННИКИ ЗАПОЗИЧЕНЬ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

У статті досліджується процес запозичення нових видавничо-поліграфічних термінів у сучасну українську літературну мову, який відбувається в основному з англійської мови, становище якої визнано як мови міжнародного спілкування, а зазначений період зберігає тенденцію до запозичення елементів англійського походження в практику слов'янських й інших мов і ця тенденція є одним із найпомітніших мовних явищ сучасності.

Ключові слова: видавничо-поліграфічна термінологія, терміносистема, термін, запозичення, калькування, термінологічна лексика, терміни англійського походження.

Збагачення лексичного складу мови, як відомо, відбувається двома шляхами: шляхом запозичення нових слів, зворотів, морфем тощо та новаціями, що виникли внаслідок власне словотворення. Поповнення мови запозиченнями – явище неоднозначне: з одного боку, це природний процес, притаманний усім високорозвиненим мовам світу, який сприяє їх оновленню, збагаченню, вдосконаленню, а з другого, як зазначають мовознавці, досліджуючи джерела сучасної термінологічної лексики, виникає питання доцільності чи недоцільності її використання.

П. Селігей, характеризуючи запозичення в українській мові, зауважує про те, що скільки існують мови – стільки вони взаємодіють одна з одною, де одна мова «сигналізує» іншим про появу нових явищ, яким треба дати назву і тоді інші мови вирішують, як заповнити цю лексичну прогалину: перейняти чужу назву чи утворити власну. Трапляється й так, що одна мова являє іншим досконалі зразки стилістичних засобів, скажімо, коротшого або виразнішого висловлення думки [12, с. 36].

Словом *запозичення* позначається як процес проникнення, так і результат. Крім того, цей процес подібний імітації: елемент, по суті, не забирається з мови-джерела, а лише слугує зв'язком, за яким у запозичуваній мові створюється більш-менш приблизна копія.

Зазначимо, услід за Д. Лотте, що національні терміносистеми часто формуються саме за рахунок запозичень із інших мов. Такий шлях можна вважати найлегшим способом термінотворення (порівняно з іншими способами), оскільки запозичена спеціальна лексика поєднує в собі “наукову точність” і “практичну стислість” одночасно, тоді як поєднання таких термінологічних вимог не завжди просто реалізувати в питомих термінах [5, с. 7].

Запозичення відбуваються під час виникнення потреби назвати нові реалії, поняття та ін. у процесі контактів різних народів. Запозичення до української видавничо-поліграфічної термінології (надалі УВПТ) відбуваються в основному з англійської і німецької мов, оскільки Великобританія і Німеччина є одними з провідних країн із поліграфії на світовому ринку.

У період науково-технічного прогресу, осередком якого є англійські країни, виникає чимало нових явищ і понять, для номінації яких уживається англійська лексика. Становище англійської мови як мови міжнародного спілкування зумовлює використання термінології англійського походження навіть у тих випадках, коли батьківщиною наукових відкриттів і технічних інновацій є інші країни (наприклад, Японія) [13, с. 49].

Період кінця ХХ – початку ХХІ ст. має тенденцію до запозичення елементів англійського походження в практику слов'янських й інших мов. Ця тенденція стала одним із найпомітніших мовних явищ.

Великомасштабні глобалізаційні процеси висунули на перше місце в світовій комунікації англійську мову, яка не тільки збагачує український словник, але й, на жаль,

витісняє з нього питомиє. Так формується почуття меншовартості рідної мови, її неспроможності обслуговувати нагальні потреби. Як і В. Пілецький, вважаємо, що відсутність опорності чужомовним словам і брак зусиль у пошуках українського відповідника знижує потенціал українського мовотворця [8, с. 53].

Інтенсивне проникнення у практику української мови елементів англійського походження викликало у сучасних довідкових виданнях їх поділ на дві категорії: запозичення та іншомовні слова (повністю не засвоєні мовою). Л. Кислюк убачає зв'язок нових англійських запозичень і термінології у процесі, який в останні десятиліття став об'єктивним, і зупинити чи заборонити його неможливо. Причини цього явища відомі: процеси глобалізації у суспільстві та інтернаціоналізації в мові; виникнення нових галузей науки й техніки, тобто нових понять і реалій; престиж англомовних країн, а отже, й англійської мови у світі [3, с. 51–52].

Як слушно зауважує І. Кочан, причиною такої лексичної інтерференції можна вважати прагнення фахівців ... ввійти в європейську мовну й технічну спільноту, мати єдиний термінологічний фонд [4, с. 89].

Застосувавши елементи кількісного аналізу, констатуємо: у власноруч зібраній картотеці, яка складається з 1224 нових видавничо-поліграфічних термінів, найсуттєвіший відсоток поповнення (близько 60%) становлять запозичення. Такий процес є закономірним явищем, адже мова є чинником взаємовідносин країн та народів.

Проведене нами дослідження підтверджує наявність значного прошарку термінів, які ввійшли до професійної мови видавців та поліграфістів із англійської мови. Дослідниця неологізмів в англійській термінології поліграфічного виробництва І. Рожнова серед 5087 англійських поліграфічних термінів виділила лише 823 термінологічні одиниці, початком виникнення яких вважає період із 1980 р. по 2005 р. [10, с. 6].

Наше ж дослідження розширює часові межі (період із 1980 р. по 2015 р.) появи та кількісну характеристику англійської термінології, що ввійшла в українську видавничо-поліграфічну терміносистему. Аналізуючи запозичення, зазначимо, що серед них, за нашими підрахунками, англійські терміни становлять 70%.

Дослідження запозичень УВПТ опирається на ряд лексикографічних джерел: Український тлумачний словник видавничо-поліграфічної справи [уклад. П. Киричок та ін.] (2011 р.), (надалі УТСВПС) [15]; Інформатика та обчислювальна техніка : короткий тлумачний словник / за ред. В. П. Гондюла (2000 р.), (надалі ІОТ) [2]; Словник-довідник основних видавничих термінів (для практики наукових установ) [упор. А. І. Радченко] (2009 р.), (надалі СІС) [14]; Норми науково-технічної мови. Тлумачний словник термінів з видавничої, поліграфічної та пакувальної справи / [П. М. Таланчук, С. Я. Ярема, Ю. М. Коровайченко та ін.] (2006 р.), (надалі НСЗ) [6].

Англізми – це великий масив термінів, серед яких: *воблер* (від англ. wobble – ‘коливатися’) – ‘різновид друкованих рекламних POS-матеріалів, що являють собою мініатюрні вироби – підвіски’ [УТСВПС, с. 132]; *бестселер* (від англ. best – ‘кращий’ і seller – ‘ходовий товар’) – ‘книга, що має найбільший комерційний успіх і визнання читацької аудиторії впродовж певного проміжку часу’ [УТСВПС, с. 67]; *бренд-бук* – ‘парелік правил, зазвичай оформлений із використанням торгової марки’ [УТСВПС, с. 80]; *гіперкомпресія* – ‘технологія комп’ютерних програм, розроблених компанією Eastan Kodak Co, що дозволяє стискати файли фотографічних зображень в декілька сотень разів’ [УТСВПС, с. 148]; *плотер* – ‘периферійний пристрій, керований з комп’ютера, що друкує інформацію на площині у декартовій системі координат’ [УТСВПС, с. 524]; *гіпертекст* (термін уведений американським ученим Тедом Нельсоном) – ‘текст, що відображається на комп’ютері та має гіперпосилання на інший текст’, [УТСВПС, с. 149]; *диспансери* (від. англ. dispense – ‘роздавати’) – ‘різновид POS-матеріалів, призначених для роздавання матеріалів презентаційного або рекламного характеру’ [УТСВПС, с. 177]; *іміджсетер* – ‘вивідний пристрій’ [УТСВПС, с. 272]; *кернінг* – ‘зміна відстані між буквами, що входять у певну (кернінгову пару), наприклад AV ТД’ [УТСВПС, с. 297]; *постер-трансформер* – ‘різновид

конструктивної реклами поліграфічного виконання, що є розкладною системою без склеювання, з використанням кріпильних механізмів на гумках' [УТСВПС, с. 546]; *постскрипт-файл* – 'файл, створений комп'ютеризованою видавничою системою, містить всю необхідну для фотоскладального апарата й інших вивідних пристроїв інформацію та команди' [УТСВПС, с. 547]; *прес-реліз* (від англ. press-release – 'випуск для преси') – 'спеціальний бюлетень для працівників засобів масової інформації, містить матеріали для термінової публікації' [УТСВПС, с. 553]; *рекордер* (від англ. record – 'записувальний пристрій') 'числовий експонувальний пристрій, різновид вивідного пристрою' (англ. терміни *record* і *write* – синоніми, що застосовуються у позначенні процесу запису даних, котрі можуть бути змінені або стерті. Тож від англ. *recorder* – 'записувальний пристрій' – вкоренився український термін *рекордер*. Однак слід послуговуватися більш точним визначенням експонувального пристрою – *фотоскладальний або лазерний гравіювальний апарат* [УТСВПС, с. 599]; *спулінг* – 'процедура автоматичного записування на магнітний диск даних, призначених для виведення на друкувальний пристрій (принтер), і роздрукування після готовності останнього' [УТСВПС, с. 689]; *стікери* – 'наклейки (зазвичай великих форматів) рекламного характеру' [УТСВПС, с. 699]; *тонер* – 'фарбувальна речовина (порошок), яку використовують під час друку в електрографічних репрографічних копіювально-розмножувальних апаратах і лазерних принтерах для створення видимого зображення, друкуючи на різних матеріалах' [УТСВПС, с. 758]; *сканер* – (від англ. scan – 'поле зору') – 'периферійний електронний пристрій оцифровування і введення двомірних зображень оригінального тексту, художніх і фотооригіналів у комп'ютерну систему' [УТСВПС, с. 661]; *трепінг* – 'проникнення більш світлого кольору в ділянку більш темного або навпаки, традиційно виконують перекривання графічних елементів' [УТСВПС, с. 766]; *трафік* – 'у видавничих системах потік повідомлень (сигналів), які передаються комп'ютерними мережами під час підготовки видання до друку' [УТСВПС, с. 765]; *картридж* – 'корпус для зберігання тонера' [УТСВПС, с. 293]; *кекеджинг* (термін походить від англ. Packaging) – 'у західній видавничій практиці – малі видавничі підприємства з кількістю працюючих не більше 10 осіб, які за замовленням або за власною ініціативою розробляють ідею (макет) нової книжки, а потім продають цю ідею або готову до публікації книгу крупному видавництву для друку і реалізації накладу' [УТСВПС, с. 496]; *піксел* (термін походить від англійського «picture element» (елемент зображення)) – 'найменший елемент поверхні візуалізації, наприклад, екрана монітора, якому можуть бути незалежно задані параметри зображення: колір й інтенсивність. Пікселі розташовуються один поруч з іншим, формуючи зображення' [УТСВПС, с. 515] та ін.

Проводячи дослідження, спостерігаємо, що найбільший вплив на друкарську термінологію в минулому мала латинська мова. Латина стала основним джерелом поповнення друкарської терміносистеми, бо саме раннє книгодрукування слугувало основою входження латинізмів у назви елементів книги, друкарських шрифтів, елементів друкарських форм, форматів книжок, друкарських професій. Нині в УВПТ і далі уживаються латинські терміни: *анотація, текст, титул, рубрика, коментар, пункт, пагінація, інкунабули, екслібрис, сигнатура* [9].

Цікавим є факт, що й назви видавничих професій продовжують існувати в сучасній термінології видавців, наприклад: *коректор, редактор* [15]. І хоча давні латинські терміни успішно функціонують у сучасній українській мові, процес поповнення новими термінами на базі латини продовжується. І це підтверджує наше дослідження. Термінологічними поповненнями стали, зокрема, такі латинізми: *абляція* (від латин. ablation – 'спад') – 'це процес руйнування спеціального реєструючого шару або його частини під дією лазерного випромінювання' [УТСВПС, с. 9]; *адаптер* (термін походить від лат. adaptare – 'приспосовувати') – 'вбудовувана в ЕОМ плата для сполучення системної шини з периферійними пристроями' [УТСВПС, с. 22]; *віртуальний* (термін походить від латин. virtualis – 'можливий') – 'комп'ютерне подання якогось реального явища' [ІОТ, с. 68]; *термінал* (термін походить від латинського terminus – 'кінець') – 1. 'пристрій, що забезпечує

взаємодію користувача або оператора з обчислювальною системою, що є джерелом або отримувачем даних»; 2. 'робоче місце користувача комп'ютера, обладнане зазвичай клавіатурою й дисплеєм'; 3. 'у багатовіконному комп'ютерному інтерфейсі – вікно, з якого вводять команди' [УТСВПС, с. 732]; *компіляція* (від лат. *compilatio* – 'букв. 'крадіжка') – 'процес переведення початкового тексту програми в об'єктний код, конвертація коду в машинну мову й «підключення» програмного додатка до центрального процесора' [УТСВПС, с. 326]; *монітор* (від лат. *monitor* – 'той, що попереджає') – 'електронний пристрій для візуального відображення інформації' [УТСВПС, с. 420–421]; *візуалізація* – 'у комп'ютерній графіці подання даних на екрані монітора, придатне для безпосереднього сприймання людиною' [УТСВПС, с. 125] ін.

Цікавим для нас виявився термін *комп'ютер*. Він походить від англ. *computer*, а той, у свою чергу, з лат. *computare* – 'рахувати, обчислювати'). Фіксуємо таке значення – 'комп'ютер – 'автоматичний пристрій, що діє за заданою певною програмою й обробляє в найкоротші терміни великий обсяг інформації для вирішення наукових і промислово-господарських завдань. Ця назва, що стала зараз інтернаціональним терміном, використовується зі значенням *електронно-обчислювальна машина* (ЕОМ)' [УТСВПС, с. 331].

Серед термінів зустрічаються і грецькі запозичення. Прикладами можуть слугувати такі терміни: *автотипія*, що походить від грец. *οἶδιος* – 'сам' і *αποτύπωμα* – 'відбиток' – 'спосіб відтворення півтонових оригіналів шляхом перетворення півтонового зображення в мікроштрихове за допомогою поліграфічних растрів або спеціальних комп'ютерних програм і використання способу автотипного синтезу кольору, що застосовується у поліграфії під час відтворення кольорових півтонових оригіналів' [УТСВПС, с. 19]; *термографіка*, що походить від грец. *θερμη* – 'тепло, жар' та *γραφής* – 'пишу, малюю' – 'спосіб копіювання, що використовує носії (термореактивний і термокопіювальний папери), які змінюють свої властивості під дією теплового потоку' [УТСВПС, с. 733, 737], *диск, дискета* – від грец. *δίσκος* – 'плоский') – 'носій даних, запис на якому або зчитування з якого здійснюється світловим, наприклад, лазерним променем' [УТСВПС, с. 177], *електронний (на) (від електронний)* – що походить від грец. *ἠλεκτρον* електрон – 'бурштин' [СІС, с. 196], *логотип* (від грец. *λόγος* – 'слово і τύπος – 'тип') – 'комбінація початкових літер, що є скороченою назвою якої-небудь установи, підприємства, фірми й т. ін.' [НСЗ, с. 137–138], *програма* (від грец. *πρόγραμμα* – 'публічна об'ява'): 1. 'послідовність інструкцій, які виконує обчислювальна система; 2. 'послідовність речень мови програмування, що описують алгоритм розв'язання задачі' [НСЗ, с. 201] та ін. Значного поширення набули складні терміни з композитом *мікро* (від грецьк. *μικρός* – 'малий', напр.: *мікрографія*) та *макро* (*μακρός* – 'великий', напр.: *макророзширення*) [СІС, с. 336, 357].

Незначну групу складають запозичення з інших мов. Наприклад, із італійської мови ввійшли терміни: *портал* (від італ. *portale* < лат. *porta* – 'ворота') – 'сайт, що стає основною відправною точкою користувача при виході в Інтернет' [НСЗ, с. 19]; *лагуна* (від італ. *laguna* < лат. 'озеро') – 'ділянка растрового або штрихкодowego зображення на фотоформі' [УТСВПС, с. 563]; з французької *сертифікат* (*certificat* – 'вірний') – 'документ, що видається державною інспекцією або іншим повноважним органом і засвідчує якість, вагу, походження та інші властивості товару' [НСЗ, с. 228]; із німецької мови: *брандмауер* – (*brandmauer* – 'стіна' і 'пожежа') – 'пристрій або набір пристроїв, які призначені допускати, відмовляти, шифрувати, пропускати весь комп'ютерний трафік між областями різної безпеки згідно з набором правил та інших критеріїв, може бути у вигляді окремого приладу (маршрутизатор) або програмного забезпечення, що встановлюється на персональний комп'ютер чи проксі-сервер' [УТСВПС, с. 79].

Спеціальні лексичні одиниці чужомовного походження запозичуються переважно через їхню здатність якнайточніше передати нове поняття, відсутність у них емоційного забарвлення, лаконічність та інші характеристики, властиві іншомовним термінам, проте вони не є визначальними у процесі запозичення слів-нетермінів.

Як і І. Скорейко-Свірська, вважаємо, що однією з важливих причин запозичення термінологічної лексики є її інтернаціоналізація [13]. Набули значного поширення в мові видавців такі інтернаціоналізми, напр.: *дилер* – ‘особа або фірма, які займаються перепродажем товарів найчастіше від свого імені й за свій рахунок’ [УТСВПС, с. 175]; *драйвер* – ‘комп’ютерна програма для роботи комп’ютера та його компонентів’ [УТСВПС, с. 190]; *копірайт* – ‘знак охорони авторського права’ [УТСВПС, с. 347]; *інтегратор* – ‘людина або організація, що консулює користувача числового устаткування, розробляє або купує це устаткування, інсталує його, пише необхідні адаптовані програми для цього устаткування, навчає користувача роботі на ньому’ [УТСВПС, с. 277]; *інтернет* – ‘глобальна інформаційна мережа, побудована на використанні протоколу IP і маршрутизації пакетів даних, частини якої логічно пов’язані між собою за допомогою єдиного адресного простору’ [УТСВПС, с. 278]; *інтерфейс* – ‘сукупність апаратних і програмних засобів, що забезпечують логічну або фізичну взаємодію пристроїв і програм обчислювальної системи’ [УТСВПС, с. 280]; *кліринг* – ‘система безготівкових розрахунків за товари й послуги, а також за цінні папери, що базуються на заліку взаємних вимог і зобов’язань’ [УТСВПС, с. 304]; *консалтинг* – ‘консультаційні послуги й експертизи з технічних проектів, які пропонують своїм клієнтам спеціалізовані фірми в сферах ділових послуг виробництву’ [УТСВПС, с. 336]; *контент* – ‘будь-яке інформаційне значущє наповнення інформаційного ресурсу (наприклад, веб-сайта) – тексти, графіка, мультимедіа – вся інформація, яку користувач може завантажити з комп’ютера на диск з дотриманням відповідних законів, як правило, тільки для особистого користування’ [УТСВПС, с. 339]; *лізинг* – ‘довготермінова (до 15 і більше років) оренда науково-технічної продукції, зокрема обладнання, літаків, суден і т. ін. без права власності’ [УТСВПС, с. 372]; *маркер* – ‘символ визначеного типу, використовуваний для позначення конкретної позиції на поверхні візуалізації у комп’ютерній графіці’ [УТСВПС, с. 390]; *менеджер* – ‘найманий професійний керівник, що входить у специфічний соціальний шар суспільства’ [УТСВПС, с. 402]; *ноу-хау* – ‘різновид науково-технічних знань і практичного досвіду технічного, комерційного, управлінського, фінансового та іншого характеру, які являють собою комерційну цінність, застосовані у виробництві і професійній практиці і не забезпечені патентним захистом’ [УТСВПС, с. 451]; *сервер* – ‘комп’ютер, службовий процесор, у якому забезпечується обслуговування мережних терміналів через керування розподілом ресурсу суміжного користування’ [УТСВПС, с. 648]; *файл* – ‘упорядкований набір або сукупність однотипних записів, що розміщуються на зовнішніх запам’ятовувальних пристроях і розглядаються у процесі пересилання та оброблення як єдине ціле’ [УТСВПС, с. 778]; *хостинг* – ‘послуга, що надає дисковий простір для розміщення фізичної інформації на сервері’ [УТСВПС, с. 820].

Особливим видом запозичення є калькування. Ш. Баллі є автором терміна *калька*, в його трактуванні – це «точне механічне відтворення рисунка ручним способом» [1, с. 69]. О. Селіванова у термінологічній енциклопедії термін *калька* (яке походить від фран. *saecque* – копія, наслідування) трактує її як слово чи вираз, які є буквальним перекладом іншомовного слова або виразу; зокрема, і за частинами з наступним складанням частин у ціле згідно з законами словотвору мови, у якій відбувається калькування [11, с. 199–200].

Специфіка калькування як способу словотворення полягає в тому, що формальні та смислові відносини між дериватами еквівалентні. Починається калькування з аналізу, тобто розщеплення слова на складові елементи, але паралельно з цим зразу ж відбувається й синтез дериваційно-мотивуючих одиниць у новій єдності, у новій мовній тканині [7].

Мовознавці виокремлюють такі основні типи кальок: словотворчі, семантичні, фразеологічні, синтаксичні. Кальками можуть бути прості і складні слова-терміни (композиції, юкстапозиції, аббревіатури).

У досліджуваному матеріалі переважають, за нашими спостереженнями, словотвірні кальки і напівкальки. Напр., прості однослівні: *юстування*, *дизайнування*, *кодування*; *комп’ютерник* (-щик), (основа без перекладу з додаванням українських суфіксів -ува, -ни’-); *передискретизація* (основа без перекладу з додаванням українського префікса *пере-*).

Наявні в нашому емпіричному матеріалі і напівкальки – складні слова-терміни видавничо-поліграфічного виробництва, утворені основокладанням та основокладанням із суфіксацією. Напр.: *дисковод, кольоропроба, графобудівник, графокреслярка* (тільки друга частина перекладається, а перша залишається без зміни).

Спостерігаємо також напівкальки – складні слова-терміни, утворені словоскладанням. Напр.: *веб-каталог, веб-майстер, веб-ресурс, дисплей-тара*, а також близько терміни із складником *інтернет*, напр.: *інтернет-сторінка, інтернет-портал* та ін.

Фіксуємо також синтаксичний різновид напівкальок. Напр.: *мультимедійне електронне видання* (останнє слово перекладається, інші залишаються без змін), *оптичний запам'ятовувальний пристрій* (два останніх слова перекладаються, перше залишається без змін), *оптичний сканувальний пристрій* (останнє слово перекладається, інші залишаються без змін), *п'єзоелектричний друк, піксельна глибина, принтерна роздруківка* (друге слово перекладене, перше – без змін), *пристрій термодруку* (у другому слові частина перекладена, решта – без змін), *фотоскладальний автомат (апарат)*, (у першому слові частина його перекладена українською мовою, решта – без змін) тощо. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що калькування є одним із активних способів запозичень в УВПТ. Однак у нашій науковій розвідці воно становить не надто значну частку від загальної кількості термінів видавничо-поліграфічної галузі (приблизно 5 відсотків).

Отже, значне поповнення видавничо-поліграфічної терміносистеми сучасної української літературної мови відбувається завдяки запозиченням з інших мов, зокрема, входженням значної кількості елементів англійського походження. Виявлено також вплив латинської й грецької мови та використання термінів-інтернаціоналізмів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балли Ш. Французская стилистика / Ш. Балли – М.: Из-во иностр. лит-ры, 1961. – 394 с.
2. Інформатика та обчислювальна техніка : короткий тлумачний словник / за ред. В. П. Гондюла. – К. : Либідь, 2000. – 320 с.
3. Кислюк Л. Нові англійські запозичення і термінологія / Л. Кислюк // Українська термінологія і сучасність : зб. наук. праць. – Вип. IV. – К. : 2001. – С. 51–53.
4. Кочан І. М. Системність, динаміка, кодифікація слів з міжнародними кореневими компонентами в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / НАН України, Інститут української мови / І. М. Кочан. – К., 2006. – 39 с.
5. Лотте Д. С. Некоторые принципиальные вопросы отбора построения научно-технических терминов / Д. С. Лотте // М. : Изд-во АН СССР. Отделение техн. наук, 1940. – С. 79–98.
6. Норми науково-технічної мови. Тлумачний словник термінів з видавничої, поліграфічної та пакувальної справи / [П. М. Таланчук, С. Я. Ярема, Ю. М. Коровайченко та ін.]. – Львів : Ун-тет «Україна», 2006. – 664 с.
7. Печура М. С. До проблеми калькування в сучасному мовознавстві / М. С. Печура, В. В. Тельцов, Л. С. Шишкова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/29__2011/Philologia/6_95267.doc.htm
8. Пілецький В. Український термін як національно-культурне явище / Віталій Пілецький // Вісник Львівського університету. – 2006. – Вип. 38. – Ч. 1. – С. 47–56.
9. Поліграфія та видавнича справа. Російсько-український тлумачний словник [уклад. Б. В. Дурняк, О. В. Мельников, О. М. Василишин, О. Г. Дячок]. – Львів : Афіша, 2002. – 456 с.
10. Рожнова И. А. Неологизмы в английской терминологии полиграфического производства: дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Инесса Анатольевна Рожнова. – Омск, 2005. – 187 с.
11. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
12. Селігей П. Чужого навчаємося, а свого цураємося... / Пилип Селігей // Дивослово. – 2008. – № 7. – С. 36–40.
13. Скорейко-Свірська І. П. Освоєння англомовних запозичень в українській науково-технічній термінології: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ірина Петрівна Скорейко-Свірська. – Тернопіль, 2009. – 209 с.

14. Словник-довідник основних видавничих термінів (для практики наукових установ) [упор. А. І. Радченко]. – К. : Академперіодика, 2009. – 72 с.
15. Український тлумачний словник видавничо-поліграфічної справи [уклад. П. Киричок та ін.]. – К. : НТУУ «КПІ», 2011. – 896 с.

Mariia Medved

EXTRALINGUISTIC FACTORS OF BORROWINGS OF PUBLISHING AND PRINTING TERMS IN THE MODERN UKRAINIAN LITERARY LANGUAGE

The article examines the process of borrowing of new publishing and printing terms in the modern Ukrainian literary language, which originated mainly from the English language, the position of which is recognized as the language of international communication, and the specified period keeps the tendency to borrow elements of English origin in the practice of Slavic and other languages, and this tendency is one of the most significant linguistic phenomenon of our time.

Key words: publishing and printing terminology, terminological system, term, borrowing, tracing paper, terminology, the terms of English origin.

Мария Медведь

ЭКСТРАЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ЗАИМСТВОВАНИЯ ИЗДАТЕЛЬСКО-ПОЛИГРАФИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННОМ УКРАИНСКОМ ЛИТЕРАТУРНОМ ЯЗЫКЕ

В статье исследуется процесс заимствования новых издательско-полиграфических терминов в современный украинский литературный язык, который происходят в основном из английского языка, который признан языком международного общения, а указанный период сохраняет тенденцию к заимствованию элементов английского происхождения в практику славянских и других языков и эта тенденция является одним из самых заметных языковых явлений современности.

Ключевые слова: издательско-полиграфическая терминология, терминосистема, термин, заимствования, калькирование, терминологическая лексика, термины английского происхождения.

УДК 81'1: 001.4 (045) = 161.2

Марина Огієнко
(Херсон)

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Статтю присвячено аналізу вивчення ролі слова в комунікації. Простежено зв'язок розвитку мови з історією культури, визначено комунікативну роль слова. Особливу увагу приділено актуальності вивчення спеціальної лексики, оскільки зростання числа термінів різних наук випереджає зростання числа загальноживаних слів мови.

Ключові слова: термін, лінгвістика, спеціальні слова, термінознавство.

Актуальність. Наш час визначається характерним «термінологічним вибухом», тобто масовим виникненням нових термінів. Тому дослідження термінологічної проблематики вважається необхідним і цікавим, оскільки на базі термінологічної підсистеми можна простежити ті мовні процеси, які характерні для лінгвістики загалом.

Мета – проаналізувати основні напрямки термінологічних досліджень та встановити роль термінів у структурі культурної компетентності особистості.

Основна частина. Слово виступає основною одиницею комунікації, метою якої є домогтися розуміння. Навіть у повсякденному сенсі розуміння передбачає перш за все